

GLOSY

Andrzej Nieć¹, Bartłomiej Szyprowski²

Glosa do uchwały Sądu Najwyższego z dnia 26 kwietnia 2023 r., sygn. III PZP 6/22

Streszczenie

Autorzy przedstawiają stanowisko krytyczne wobec tezy wskazanej w uchwale Sądu Najwyższego z dnia 26 kwietnia 2023 r., sygn. III PZP 6/22. Wskazują, że zakwestionowanie w uchwale regulacji art. 15zszs¹ ustawy covidowej w rzeczywistości stanowi badanie konstytucyjności przepisu, co stanowi prerogatywę Trybunału Konstytucyjnego. Nadto Autorzy wskazują, że przy podjęciu uchwały Sąd Najwyższy dokonał wykładni prawotwórczej, która stanowiąc działanie contra legem doprowadziła Sąd Najwyższy do nieuzasadnionego poglądu o nieważności postępowania prowadzonego przez skład jednoosobowy sądu odwoławczego. Zdaniem Autorów należy również krytycznie odnieść się do nadania uchwale mocy zasady prawnej wobec faktu, że znaczna część składu orzekającego zgłosiła zdania odrębne.

Słowa kluczowe

Sąd Najwyższy, skład sądu, COVID-19, sąd ustanowiony ustawą, nieważność postępowania, ustawa covidowa.

¹ Andrzej Nieć, prokurator Prokuratury Okręgowej w Nowym Sączu delegowany do Departamentu Postępowania Sądowego Prokuratury Krajowej.

² Dr Bartłomiej Szyprowski, prokurator Prokuratury Okręgowej Warszawa-Praga w Warszawie delegowany do Departamentu Postępowania Sądowego Prokuratury Krajowej, ORCID: 0000-0003-4077-8709.

Rozpoznanie sprawy cywilnej przez sąd drugiej instancji w składzie jednego sędziego ukształtowanym na podstawie art. 15zszs¹ ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID–19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (jednolity tekst: Dz. U. z 2021, poz. 2095 ze zm.) ogranicza prawo do sprawiedliwego rozpatrzenia sprawy (art. 45 Konstytucji RP), ponieważ nie jest konieczne dla ochrony zdrowia publicznego (art. 2 i art. 31 ust. 3 Konstytucji RP) i prowadzi do nieważności postępowania (art. 379 pkt 4 k.p.c.).

Glosowana uchwała zapadła w wyniku rozpoznania zagadnienia wymagającego zasadniczej wykładni ustawy przekazanego na zasadzie art. 390 § 1 k.p.c. przez Sąd Rejonowy K.-Z. w K. Sądowi Najwyższemu. Sąd odwoławczy rozpoznający zażalenie na postanowienie nadające wyrokowi zaocznemu klauzulę wykonalności powziął wątpliwości czy na podstawie art. 15zszs¹ ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID–19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych³ dopuszczalne jest ukształtowanie sądu w składzie jednoosobowym. W przypadku uznania, że skład sądu był niewłaściwy, postępowanie będzie dotknięte nieważnością (art. 379 pkt 4 k.p.c.).

Rozpoznając powyższe zagadnienie prawne Sąd Najwyższy uznał za konieczne przekazania go składowi powiększonemu Sądowi Najwyższego.

Sąd Najwyższy przedstawił powiększonemu składowi Sądu zagadnienia prawne o treści:

- a) Czy sąd w składzie 1-osobowym wynikającym z epizodycznych regulacji art. 15zszs¹ ust 1 pkt 4 ustawy z dnia 2 marca 2020 roku o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID–19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz.U. z 2021 r., poz. 1090) jest „sądem ustanowionym ustawą” w rozumieniu art. 6 ust 1 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka?
- b) W wypadku udzielenia odpowiedzi negatywnej na pytanie a), tj. uznania, że sąd w składzie 1-osobowym nie jest „sądem ustanowionym ustawą” w rozumieniu art. 6 ust. 1 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka czy zasadnym jest pomijanie w/w regulacji na podstawie art. 91 ust 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej i ukształtowanie składu Sądu w postępowaniu zażaleniowym na podstawie przepisów kodeksu postępowania cywilnego, a zatem w niniejszej sprawie w oparciu o art. 767⁴ § 1¹ k.p.c. (skład 3-osobowy)?

W uzasadnieniu postanowienia Sądu Najwyższego podkreślono, że w zagadnieniu prawnym sądu drugiej instancji skoncentrowano się na nie-

³ Tekst jedn. Dz. U. z 2021 r., poz. 2095 ze zm.), dalej ustawa covidowa lub u.COVID.

zgodności art. 15zsz¹ ust. 1 pkt 4 ustawy covidowej z art. 6 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka. Sąd Najwyższy w składzie zwykłym podniósł, że z dotychczasowego standardu konwencyjnego nie wynika, aby wprowadzenie jednoosobowego składu sądu drugiej instancji naruszało prawo do sądu ustanowionego ustawą. Może dojść do takiego naruszenia, w sytuacji gdy ustawodawca wprowadzi zmiany bez należytego uzasadnienia aksjologicznego. Zdaniem Sądu Najwyższego konieczne było rozpoznanie zagadnienia przez skład powiększony, celem rozważenia kontekstu konstytucyjnego, który nie został uwzględniony w treści pytania Sądu Rejonowego K.-Z. w K. To pominięcie nie stało na przeszkodzie uwzględnieniu kwestii konstytucyjności w zagadnieniu, bowiem w judykaturze Sądu Najwyższego dopuszczono uwzględnienie w procesie wykładni i stosowania prawa przepisów nieobjętych podstawami zagadnienia prawnego o ile są to przepisy zawarte w aktach prawnych występujących wyżej w hierarchii źródeł prawa⁴. Nadto zadaniem Sądu pytającego rozpoznanie zażalenia w trybie wskazanym w art. 15zsz¹ u.COVID może naruszać prawo strony do sądu (art. 45 ust. 1 Konstytucji RP w zw. z art. 2, art. 31 ust. 3 i art. 176 Konstytucji RP) lub art. 6 ust. 1 EKPCz

Sąd Najwyższy w powiększonym składzie słusznie uznał, że rezygnacja ze składu kolegialnego na rzecz jednoosobowego nie stanowi naruszenia konwencji, bowiem jej przepisy nie formułują wymogu kolegialności ani nie narzucają państwu konkretnego modelu składu sądu. Stąd taki skład sądu ukształtowany art. 15 zsz¹ u.COVID odpowiada wymogom sądu ukształtowanego ustawą, bowiem według konwencji najważniejsze jest, aby zachowany był rozdział władz i wykonywanie sądownictwa bez ingerencji. Sąd Najwyższy podnosząc powyższe zaznaczył, że z punktu widzenia treści zagadnienia prawnego sformułowanego przez Sąd Rejonowy K.-Z. w K. należałoby poprzestać na stwierdzeniu, że sąd taki jest sądem ustanowionym ustawą w rozumieniu art. 6 ust. 1 EKPCz.

⁴ Postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 29 sierpnia 2019 r., sygn. III UZP 3/17, Lex nr 2727432; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 grudnia 2006 r., sygn. II PK 18/06, Lex nr 350371; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 marca 2018 r., sygn. III SK 12/17, Lex nr 252294. Należy wskazać, że przywołane przez Sąd Najwyższy orzeczenia w istocie nie potwierdzają tezy, że możliwe jest podjęcie uchwały na bazie wszystkich przepisów stojących wyżej w hierarchii źródeł prawa a nieobjętych podstawami zagadnienia prawnego. Orzeczenia te odnoszą się jedynie do przepisów prawa Unii Europejskiej, nie zaś wszystkich wyższych w hierarchii źródeł prawa. Potwierdza to zresztą uzasadnienie głosowanej uchwały (s. 10–11) podnosząc, że w tym wypadku należy uwzględnić również standard unijny mimo braku wzorca w zagadnieniu prawnym. Jednak w niniejszej sprawie wykorzystanie wzorca unijnego nie było możliwe, bowiem co podkreślono w uzasadnieniu głosowanej uchwały, nie wypracowano wymogu kolegialności orzekania. Sąd wskazał, że skoro dopuszczono możliwość wzorca unijnego to tym bardziej należy brać pod uwagę wzorzec konstytucyjny co wynika z nadrzędności Konstytucji.

1. Dopuszczalność pytania prawnego i podjęcie uchwały w niniejszej sprawie

Sąd Najwyższy przedstawiając zagadnienie do rozpoznania powiększonemu składowi Sądu Najwyższego stwierdził, że mimo sformułowania zagadnienia prawnego przez sąd pytający z perspektywy ewentualnej niezgodności art. 15zszs¹ ust. 1 pkt 4 u.COVID z normą prawa międzynarodowego, zagadnienie to wymaga rozważenia kontekstu konstytucyjnego, który nie został uwzględniony w treści pytania prawnego sądu pytającego. Zdaniem Sądu Najwyższego pominięcie „wątku konstytucyjnego” przemawia za rozpoznaniem sprawy przez skład powiększony Sądu Najwyższego. Co więcej, Sąd Najwyższy poprzez treść uzasadnienia postanowienia przekazującego zagadnienie składowi powiększonemu *de facto* „przeformułował” przedstawione do rozstrzygnięcia zagadnienie prawne, nadając mu wprost kształt typowego pytania o konstytucyjność, a ściślej – o zgodność art. 15zszs¹ ust. 1 pkt 4 u.COVID z art. 45 ust. 1 w związku z art. 2, art. 31 ust. 3 i art. 176 Konstytucji RP (oraz art. 6 ust. 1 EKPCz). Również tok wyводу uzasadnienia postanowienia z dnia 14 grudnia 2022 r. jest w swej istocie argumentacją na rzecz tezy o niezgodności art. 15zszs¹ ust. 1 pkt 4 u.COVID z powołanymi wzorcami kontroli, zawierającą przedstawienie standardu konstytucyjnego, orzecznictwa Trybunału Konstytucyjnego i dowodów na naruszenie przez art. 15zszs¹ ust. 1 pkt 4 u.COVID przedstawionych wzorców kontroli konstytucyjności.

Na tle powyższych ustaleń można, jak się wydaje przyjąć, iż sposób przedstawienia zagadnienia prawnego przez Sąd Rejonowy Katowice–Zachód w Katowicach jedynie pośrednio zmierza do dokonania kontroli konstytucyjności art. 15zszs¹ ust. 1 pkt 4 u.COVID. Należy bowiem zwrócić uwagę, iż – jak wielokrotnie podkreślał Trybunał Konstytucyjny – „gwarancje prawa do rzetelnego procesu sądowego zawarte w normach międzynarodowych znajdują bezpośrednie umocowanie w przepisach Konstytucji. Rozumienie analizowanych praw podmiotowych jest na tle przepisów Konstytucji zasadniczo zgodne z kierunkiem interpretacyjnym prezentowanym w orzecznictwie Europejskiego Trybunału Praw Człowieka”, a art. 45 ust. 1 Konstytucji „uwzględnia zasadniczo zasady wyrażone w art. 6 ust. 1 zdanie pierwsze Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności i art. 14 Międzynarodowego Paktu Praw Obywatelskich i Politycznych”⁵. Również w sferze niezawisłości sędziów i niezależności sądów konsekwencje zasady demokratycznego państwa

⁵ Wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 20 listopada 2007 r., sygn. SK 57/05, OTK ZU 2007, nr 10/A, poz. 125.

prawnego są tożsame z treścią wprost regulujących prawo do sądu art. 6 ust. 1 Konwencji i art. 45 ust. 1 Konstytucji RP⁶.

W postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 14 grudnia 2022 r. już bezpośrednio zmierza się do przeprowadzenia – przez powiększony skład Sądu Najwyższego – badania konstytucyjności art. 15zszs¹ ust. 1 pkt 4 u.COVID. Należy podkreślić, że w ostatnich orzeczeniach Sądu Najwyższego⁷ zauważalny jest trend prowadzący do tzw. rozproszonej kontroli konstytucyjności, niemniej jednak czym innym jest odmowa zastosowania niekonstytucyjnej normy w konkretnej sprawie, a czym innym jej zakwestionowanie rozstrzygnięciem o charakterze ogólniejszym, choćby jego moc wiążąca ograniczała się do danej sprawy (art. 390 § 2 k.p.c.).

Zgodnie z ustalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego celem instytucji z art. 390 § 1 k.p.c. jest rozstrzygnięcie istotnego zagadnienia prawnego oraz potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów⁸. *A contrario* jeżeli nie zachodzi rzeczywista potrzeba wyjaśnienia poważnych wątpliwości interpretacyjnych, mających znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy podjęcie uchwały przez Sąd Najwyższy jest niedopuszczalne. W niniejszej sprawie wobec jednoznacznego brzmienia przepisu art. 15 zszs¹ ust. 1 pkt 4 u.COVID wykładnia przepisu nie budzi wątpliwości. Z powyższego względu podjęta uchwała przez

⁶ Wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 20 kwietnia 2020 r., sygn. U 2/20, OTK ZU 2020, seria A, poz. 61; wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 2 kwietnia 2001 r., sygn. SK 10/00, OTK ZU 2001, nr 3, poz. 52; wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 5 marca 2003 r., sygn. K 7/01, OTK ZU 2003, nr 3/A, poz. 19; wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 17 grudnia 2003 r., sygn. SK 15/02, OTK ZU 2003, nr 9/A, poz. 103; wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 20 lipca 2004 r., sygn. SK 19/02, OTK ZU 2004, nr 7/A, poz. 67; wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 7 września 2004 r., sygn. P 4/04, OTK ZU 2004, nr 8/A, poz. 81; wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 15 października 2008 r., sygn. P 32/06, OTK ZU 2008, nr 8/A, poz. 138.

⁷ Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 grudnia 2019 r., sygn. maja CSK 420/18, Lex nr 2783998; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 25 lipca 2003 r., sygn. maja CK 47/02, Lex nr 157312; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 29 sierpnia 2001 r., sygn. III RN 189/00, Lex nr 51114; uchwała Sądu Najwyższego z dnia 4 lipca 2001 r., sygn. III ZP 12/01, Lex nr 48088; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 26 września 2000 r., sygn. III CKN 1089/00, Lex nr 44288; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 kwietnia 2000 r., sygn. II CKN 272/00, Lex nr 530757 – ograniczaną niekiedy do szerzej albo wężej ujmowanych przypadków oczywistej niekonstytucyjności przepisu (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 sierpnia 2017 r., sygn. I UK 325/16, Lex nr 2389585; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 marca 2016 r., sygn. maja CSK 377/15, Lex nr 2025769).

⁸ Postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 sierpnia 2018 r., sygn. III CZP 27/18, Lex nr 2531314; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 stycznia 2018 r., sygn. III CZP 63/17, Lex nr 2502049; postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 24 sierpnia 2017 r., sygn. III CZP 32/17, Lex nr 2426537; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 stycznia 2017 r., sygn. III CZP 89/16, Lex nr 2194881, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 5 października 2016 r., sygn. III CZP 50/16, Lex nr 2148609. Zobacz też – A. Nieć, B. Szyrowski, Udział Prokuratora Generalnego w posiedzeniach Sądu Najwyższego dotyczących zagadnień prawnych w sprawach cywilnych, *Prokuratura i Prawo* 2023, nr 11.

Sąd Najwyższy nie spełniał kryterium art. 390 § 1 k.p.c. Należy także zauważyć, że Sąd Najwyższy przed podjęciem głosowanej uchwały, uznając, że zaistniało zagadnienie prawne wywołujące wątpliwości prawne, powinien zbadać czy mieści się ono w ramach jego kompetencji jurysdykcyjnej.

Podnieść należy, że podjęta uchwała Sądu Najwyższego prezentująca wykładnię art. 15z¹ ust. 1 pkt 4 u.COVID sprowadza się nie tylko do odstąpienia od niebudzącego wątpliwości językowego brzmienia przepisu, ale w istocie zmierza do jego faktycznej derogacji, poprzez abstrakcyjny charakter uchwały sądu⁹.

Wobec faktu, że instytucja z art. 390 § 1 k.p.c. jest wyjątkiem od konstytucyjnej zasady podległości sądów tylko Konstytucji RP i ustawom (art. 178 ust. 1 Konstytucji RP), bowiem udzielona odpowiedź wiąże składy rozpoznające sprawę, Sąd Najwyższy nie może dokonywać reinterpretacji zagadnienia prawnego¹⁰. W niniejszej sprawie, pomimo pozostawienia zagadnienia prawnego w stanie niezmienionym, Sąd Najwyższy przekazujący zagadnienie do składu powiększonego dokonał jego reinterpretacji poprzez ukierunkowanie na kwestie konstytucyjne, co nie było intencją sądu pytającego. Stąd udzielenie odpowiedzi przez Sąd Najwyższy z taką zmianą, niewskazaną w uzasadnieniu zagadnienia prawnego, stanowi wyjście poza ramy przedstawione przez Sąd pytający. Niezależnie od powyższego należy również zważyć, iż rozproszona kontrola konstytucyjności ustaw jest domeną sądu *meriti* i wywodzi się z art. 178 Konstytucji RP, zgodnie z którym sędziowie podlegają Konstytucji i ustawom. Uchwała niniejsza będąca wyjątkiem od tej zasady, wkracza w sferę niezawisłości sędziowskiej. Przyjęcie bowiem w niniejszej sprawie uchwały o mocy zasady prawnej oraz wprowadzenie w niej swoistego testu niezależności sędziowskiej¹¹ jest próbą narzucenia interpretacji konstytucyjności przepisu¹², co w konsekwencji prowadzi do naruszenia zasady art. 178 Konstytucji RP. Powyższe narusza też konstytucyjną zasadę źródeł prawa (art. 87), który nie zawiera orzeczeń Sądu Najwyższego. Poprzez przymiot mocy powszechnie obowiązującej tylko orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego stanowią źródło prawa powszechnie obowiązującego (art. 190 ust. 1 Konstytucji RP). Zamknięty katalog źródeł

⁹ Postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 29 kwietnia 2022 r., sygn. III CZP 77/22, Lex nr 3361825.

¹⁰ Postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 listopada 2021 r., sygn. III CZP 75/20, Lex nr 3275897; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 października 2010 r., sygn. III CZP 68/10, Lex nr 677764; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 30 marca 1999 r., sygn. III CZP 62/98, Lex nr 35532; B. Szyprowski, Glosa do uchwały Sądu Najwyższego z dnia 28 maja 2021, sygn. III CZP 27/20, Prokuratura i Prawo 2023, nr 7–8, s. 289.

¹¹ Pkt 54 uzasadnienia uchwały Sądu Najwyższego sygn. III PZP 6/22, s. 41.

¹² Zauważa to zresztą Sąd Najwyższy wskazując w uzasadnieniu uchwały o sygn. III PZP 6/22, że „uchwała powinna wpłynąć na praktykę wyznaczania składów”, zob. pkt 54 uzasadnienia uchwały o sygn. III PZP 6/22, s. 41.

prawa wskazuje nadto, że źródła prawa powszechnie obowiązującego winny być stanowione tylko w formach przewidzianych przez prawo oraz przez organy uprawnione do tego według ustawy zasadniczej.

Powyższa uchwała ma również charakter prawotwórczy, bowiem dąży do derogacji powszechnie obowiązującego przepisu z porządku prawnego. Sądom nie wolno wkraczać w kompetencję ustawodawcy i pod pozorem wykładni tworzyć nowych norm prawnych ani zmieniać treści i znaczenia norm istniejących. Sąd Najwyższy w sposób dobitny stwierdził, że „rzeczą sądów nie jest poprawianie ustawodawcy, lecz stosowanie prawa”¹³. Należy podnieść, że wykładnia źródeł prawa nie może niczego dodawać, ani ujmować z treści obowiązujących norm prawnych¹⁴. Na gruncie polskiej Konstytucji, w szczególności w świetle treści art. 2, art. 7, art. 10, art. 87, art. 95 ust. 1 i art. 178 ust. 1 prawotwórcza działalność sędziów i sądów polskich, poza granicami racjonalnej i uzasadnionej wykładni w intencji wspólnego dobra, nie jest dopuszczalna. Tylko pozornie może się wydawać, że jeśli normy prawne są wyprowadzane z tekstów prawnych za pomocą wykładni, ta zaś dokonywana jest przez sądy, to prawo miałoby być tworzone, *de facto*, w drodze jego stosowania przez sądy. Wnioskowanie takie w odniesieniu do polskiej kultury prawnej jest niepoprawne i nieprawdziwe. Polska Konstytucja zawiera jednoznaczną regulację tego zagadnienia. Art. 10 ust. 1 Konstytucji RP ustanowił zasadę rozdziału władzy sądowniczej od władzy ustawodawczej i władzy wykonawczej. Zadaniem sądów jest wydawanie wyroków (art. 174 Konstytucji) i sprawowanie wymiaru sprawiedliwości (art. 175 i art. 177 Konstytucji), a nie tworzenie prawa¹⁵.

W kontekście jednak przyjętego przez ustrojodawcę modelu skoncentrowanej kontroli konstytucyjności ustaw i powierzenia tej kompetencji wyłącznie Trybunałowi Konstytucyjnemu, należy wyraźnie zaznaczyć, iż kontrola konstytucyjności ustaw nie może być sprawowana przez Sąd Najwyższy. Stanowisko Trybunału Konstytucyjnego jest w tej mierze jednoznaczne i stabilne¹⁶. W świetle przepisów Konstytucji Trybunał Konstytucyjny posiada

¹³ Postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 czerwca 1998, sygn. II CZ 58/98, Lex 1220287; uchwała Sądu Najwyższego z dnia 7 czerwca 2001 r., sygn. III CZP 29/01, Lex nr 47593; uchwała Sądu Najwyższego z dnia 25 lipca 2022, sygn. III CZP 46/02, Lex nr 54142; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 września 2003 r., sygn. I CK 46/02, Lex nr 146454; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 czerwca 2015 r., sygn. II CSK 518/14, Lex nr 1754050.

¹⁴ Uchwała Trybunału Konstytucyjnego z dnia 7 marca 1995 r., sygn. W 9/94, OTK 1995, nr 1, poz. 20.

¹⁵ Wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 24 listopada 2010 r., sygn. K 32/09, OTK ZU 2010, nr 9/A, poz. 108.

¹⁶ Wyroki Trybunału Konstytucyjnego: z dnia 4 października 2000 r., sygn. P 8/00, OTK 2000, nr 6, poz. 189; z dnia 31 stycznia 2001 r., sygn. P 4/99, OTK ZU 2001, nr 1, poz. 5; z dnia 28 listopada 2001 r., sygn. K 36/01, OTK ZU 2001, nr 8, poz. 255; z dnia 4 grudnia 2001 r., sygn. SK 18/00, OTK ZU 2001, nr 8, poz. 256 i z dnia 11 stycznia 2005 r., sygn. SK 60/03, OTK ZU 2005, nr 1/A, poz. 2 oraz postanowienia Trybunału Konstytucyjnego: z dnia 22

monopol w zakresie badania zgodności z Konstytucją aktów prawa powszechnie obowiązującego. Dopiero stwierdzenie niezgodności określonej regulacji prawnej z Konstytucją RP, w stosownej procedurze i przez uprawniony do tego organ tj. przez Trybunał Konstytucyjny, „uchyla” chroniącą taką regulację domniemanie konstytucyjności. Wobec zaś faktu, iż Trybunał Konstytucyjny nie stwierdził dotychczas niekonstytucyjności art. 15zss¹ ust. 1 pkt 4 ustawy covidowej, przepis ten objęty jest owym domniemaniem, którego skutki zobowiązany jest uwzględniać Sąd Najwyższy¹⁷. Jak jednak wynika z judykatury praktyka dopuszcza możliwość badania konstytucyjności przepisu przez Sąd Najwyższy w sytuacji, gdy art. 59 ust. 1 pkt 4 i ust. 3 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym¹⁸ nie dają sądowi możliwości skierowania pytania prawnego w trybie art. 193 Konstytucji RP do Trybunału Konstytucyjnego¹⁹. Stąd *a contrario*, gdy kwestionowana ustawa nadal obowiązuje i istnieje domniemanie jej zgodności z konstytucją sąd samodzielnie nie może pominąć przepisu tej ustawy, a jedynie jest władny skierować pytanie w trybie art. 193 Konstytucji RP.

Sąd Najwyższy, jak każdy inny sąd, może – o ile poweźmie wątpliwości co do konstytucyjności aktu normatywnego – przedstawić Trybunałowi Konstytucyjnemu pytanie prawne, jeżeli od odpowiedzi na to pytanie zależy rozstrzygnięcie sprawy toczącej się przed sądem. Zgodnie bowiem z normą z art. 193 Konstytucji RP kompetencję do kierowania pytań prawnych ma każdy sąd i to niezależnie od jego kategorii (powszechny, administracyjny, wojskowy, Sąd Najwyższy, wyjątkowy), usytuowania w wieloszczeblowej strukturze sądownictwa czy etapu orzekania w wieloinstancyjnym toku postępowaniu. Nadto wystąpienie z pytaniem prawnym niekoniecznie musi być

marca 2000 r., sygn. P 12/98, OTK ZU 2000, nr 2, poz. 67 i z dnia 17 kwietnia 2002 r., sygn. Ts 152/01, OTK ZU 2002, nr 2/B, poz. 157.

¹⁷ Należy podzielić pogląd judykatury w odniesieniu do art. 15zss¹ u.COVID–19, że dopóki ustawodawca nie zmieni treści czy uchyli lub Trybunał Konstytucyjny nie stwierdzi jego niezgodności z Konstytucją Sąd Najwyższy nie może w ramach wykładni prawa doprowadzać do czasowej eliminacji ww. przepisu, w tym poprzez uznanie, że jego stosowanie oznacza nieważność postępowania w trybie z art. 379 pkt 4 *a contrario* k.p.c. Taka wykładnia nie znajduje podstaw w polskim porządku prawnym i jest *quasi* tworzeniem prawa przez organ sądowy niebędący ustawodawcą. Zdaniem judykatury stanowisko Sądu Najwyższego w uchwale o sygn. III PZP 6/22 burzy porządek prawny, a w szczególności art. 188 pkt 1 i art. 193 Konstytucji, por. pkt IV uzasadnienia postanowienia Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 1 sierpnia 2023 r., sygn. I ACa 1131/23, niepubl. Nadto Sąd Najwyższy nie ma uprawnień do usuwania z systemu żadnych norm o randze ustawowej, nawet w sposób pośredni poprzez wykładnię, która w praktyce pozbawia mocy normę prawną, zob. postanowienie Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 16 maja 2023 r., sygn. I ACa 544/23, Biuletyn Izby Cywilnej Sądu Najwyższego, maj–czerwiec 2023, s. 83.

¹⁸ Dz. U. z 2019 r., poz. 2393.

¹⁹ Uchwała Sądu Najwyższego z dnia 17 listopada 2022 r., sygn. III PZP 2/21, Lex nr 3433364.

związane z wykonywaniem przez sąd kompetencji z zakresu wymierzania sprawiedliwości²⁰. Oznacza to, że Sąd Najwyższy rozpoznając zagadnienie prawne przedstawione mu w trybie art. 390 § 1 k.p.c. również ma prawo zwrócenia się na podstawie art. 193 Konstytucji RP z pytaniem prawnym do Trybunału Konstytucyjnego.

Użyte w art. 193 Konstytucji RP określenie „może” należy rozumieć w ten sposób, że jeżeli sąd orzekający dojdzie do wniosku, że istnieje uzasadniona wątpliwość co do zgodności przepisu z Konstytucją, to nie może sam tej niezgodności przesądzać. Konstytucja określa kompetencję sądów i Trybunału Konstytucyjnego – tylko Trybunał Konstytucyjny ma zgodnie z art. 188 Konstytucji RP prawo do orzekania o niezgodności ustawy z Konstytucją, brak zaś przepisu, który taką kompetencję przyznawałby sądom.

Granice wykładni w zgodzie z Konstytucją RP wyznacza zakaz wkraczania sądów w sferę kompetencji prawodawczych oraz ram zakreślonych dla sądu konstytucyjnego. W innym wypadku stanowi bowiem uzurpację władzy, co narusza art. 2 i art. 10 Konstytucji z uwagi na wykonywanie kompetencji zastrzeżonych dla innych organów władzy publicznej powołanych do stanowienia prawa. Sąd nie ma kompetencji wyłączenia ustawodawcy co do decydowania o składach sądów ukształtowanych zgodnie z normą ustawową²¹.

W realiach niniejszej sprawy, tj. oparcia całości przedstawienia zagadnienia prawnego na wątpliwościach co do zgodności przepisów ustawy z Konstytucją RP, w sytuacji gdy Sąd Najwyższy w składzie powiększonym wątpliwość tę potwierdził, sam nie mógł o niej rozstrzygać, a jedynie był uprawniony wystąpić do Trybunału Konstytucyjnego z pytaniem prawnym o ile zostały spełnione przesłanki z przepisu art. 193 Konstytucji RP.

Należy ponadto zauważyć, iż w sytuacji przedstawienia pytania prawnego Trybunałowi Konstytucyjnemu w tej lub innej sprawie postępowanie przed Sądem Najwyższym ulega zawieszeniu na podstawie art. 177 § 5 pkt 3¹ k.p.c. w zw. z art. 391 k.p.c. w zw. z art. 398²¹ k.p.c. Konieczność ta wynika z faktu, iż od wyniku postępowania zainicjowanego pytaniem prawnym do Trybunału Konstytucyjnego, tj. rozstrzygnięcia w przedmiocie zgodności wskazanego w pytaniu przepisu z normami konstytucyjnymi, zależy również rozstrzygnięcie w sprawie zawieszanej, bowiem przepis którego konstytucyjność jest kwestionowana w pytaniu prawnym znajduje zastosowanie w sprawie będącej przedmiotem rozstrzygnięcia Sądu Najwyższego²². Zawieszenie postępowania powinno na-

²⁰ B. Naleziński, Komentarz do art. 193 Konstytucji RP, teza 2 Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz, wyd. II, Lex/el. 202, P. Tułaja (red.), wyd. II, Lex/el. 2021.

²¹ Postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 15 III 2023 r., sygn. I CSK 4340/22, Lex nr 3546357.

²² Postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 27 lipca 2020 r., sygn. I CO 11/19, Lex nr 2619321.

stąpić przy rozpatrywaniu każdego zagadnienia prawnego, co do którego skierowano pytanie prawne do Trybunału Konstytucyjnego²³.

W niniejszej sprawie jeszcze przed podjęciem głosowanej uchwały do Trybunału Konstytucyjnego zostały skierowane pytania prawne stosownie do art. 193 Konstytucji RP²⁴. W tej sytuacji Sąd Najwyższy zobowiązany był zastosować się do wyżej wskazanych norm i zawiesić postępowanie.

Z przywołanej przez Sąd Najwyższy normy art. 45 Konstytucji w żaden sposób nie wynika jaki powinien być skład rozpoznający apelację (jeden sędzia czy trzech sędziów). Również liczebność składu sędziowskiego nie decyduje o realizacji wzorca sprawiedliwego procesu. Zwłaszcza, że w polskim systemie prawnym od dawna występują składy jednoosobowe w postępowaniu uproszczonym²⁵. Ponadto należy zauważyć, iż składy odwoławcze jednoosobowe występują również w apelacji karnej²⁶, gdzie ze względu na ingerencję w sferę praw i wolności obywatelskich, standardy rzetelności procesu powinny być najwyższe. Stanowisko Sądu Najwyższego, zgodnie z którym jeden sędzia nie gwarantuje sprawiedliwego procesu kwestionuje podstawy niezawisłości i niezależności sędziowskiej i nie znajduje żadnego umocowania konstytucyjnego. Takie przedstawienie sprawy poddaje w wątpliwość wszystkie dotychczasowe sprawy apelacyjne rozpoznawane w składzie jednego sędziego. Jeżeli bowiem skład kolegialny jest miernikiem sprawiedliwego procesu, to tym samym należałoby przyjąć, że sprawy rozpoznane w składach jednoosobowych były procesami niesprawiedliwymi. Zresztą w podjętej uchwale, określając skutki temporalne podjętej uchwały²⁷, sam Sąd Najwyższy wykazuje niekonsekwencję. Zgodnie bowiem z jego stanowiskiem przyjęta w uchwale wykładnia wiąże co do oceny środków zaskarżenia wnoszonych od orzeczeń wydanych po podjęciu uchwały. Nie chodzi przy tym o orzeczenia wydane przez Sądy drugiej instancji po godzinie 13.00 dnia 26 kwietnia 2023 r., lecz orzeczenia wydawane od 27 kwiet-

²³ Podstawą takiego rozstrzygnięcia może być norma § 87 reg.SN, zgodnie z którą do postępowania przed Sądem Najwyższym stosuje się przepisy niniejszego rozdziału z uwzględnieniem przepisów ustaw. Przepis § 102 reg.SN odnosi się natomiast do odwołania, odroczenia lub przerwania rozprawy lub posiedzenia.

²⁴ Są to niezakończone postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym o sygn. SK 38/22; o sygn. SK 11/23; o sygn. P 13/21; o sygn. Ts 93/22.

²⁵ Przepis art. 505¹⁰ § 1 k.p.c. przewidujący rozpoznanie apelacji w składzie jednego sędziego został dodany art. 1 ustawy z dnia 24 maja 2000 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego, ustawy o zastawie rejestrowym i rejestrze zastawów, ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych oraz ustawy o komornikach sądowych i egzekucji. (Dz.U. z 2000, nr 48 poz. 554). Ustawa weszła w życie z dniem 1 lipca 2000 r.

²⁶ Art. 449 § 2 Kodeksu Postępowania karnego. Jeżeli postępowanie przygotowawcze zakończyło się w formie dochodzenia oraz w sprawach z oskarżenia prywatnego, sąd odwoławczy orzeka na rozprawie jednoosobowo, chyba że zaskarżone orzeczenie sąd pierwszej instancji wydał w innym składzie niż w składzie jednego sędziego.

²⁷ Tezy 56–62 głosowanej uchwały.

nia 2023 r., zgodnie z ogólną zasadą obliczania biegu terminów (art. 111 § 2 k.c.)²⁸. Tym samym Sąd Najwyższy różnicuje wagę zasady sprawiedliwego procesu od momentu wydania uchwały. Nie zwalnia to jednak z konieczności postawienia pytania, czy tak przedstawione skutki uchwały powodują, że orzeczenia wydane w składach jednoosobowych do 26 kwietnia 2023 r. są orzeczeniami sprawiedliwymi. Znamiennym jest, że Sąd Najwyższy poszukując usprawiedliwienia różnicowania skutków uchwały odwołuje się do ochrony dobra i interesów obywateli, jako najwyższej wartości konstytucyjnej (art. 1 Konstytucji RP), a także powagi władzy sądowniczej i jej znaczenia w działalności państwa. Powyższe działanie w rzeczywistości relatywizuje pojęcie „sprawiedliwego orzeczenia”.

Wskazać należy, iż to samo odwołanie się do dobra i interesów obywateli stało za przyjęciem rozwiązań ustawowych. W uzasadnieniu projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego wskazano, iż zasadę rozpoznawania spraw przez sąd w składzie jednego sędziego przyjęto ze względu na pogarszającą się w kraju i na świecie sytuację pandemiczną, grożącą paraliżem wymiaru sprawiedliwości i naruszeniem prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki oraz zagrażającą bezpieczeństwu uczestników postępowania oraz pracowników wymiaru sprawiedliwości. Dostrzeżono bowiem, że trzy osoby zasiadające wspólnie w składzie sądu „stwarzają sobie nawzajem” zagrożenie epidemiologiczne. Z drugiej strony uznano, że nie ma znaczenia, czy w sprawie orzeka jeden czy trzech sędziów, i że nie ma obiektywnych oraz sprawdzalnych danych pozwalających na przyjęcie, iż wyrok wydany w składzie jednego sędziego jest mniej sprawiedliwy niż wydany w poszerzonym składzie, czy też że sprawa została mniej wnikliwie zbadana przez jednego sędziego niż trzech. Podkreślono przy tym, że podjęcie ekstrordinaryjnych środków ma na celu nie tyle usprawnienie, co zagwarantowanie pracy sądów w ciężkim dla wszystkich okresie²⁹.

Co więcej należy zaznaczyć, że wskazany przez Sąd Najwyższy „test niezawisłości” (test sprawdzający³⁰), który w rzeczywistości prowadziłby do

²⁸ Teza 59 głosowanej uchwały.

²⁹ Uzasadnienie rządowego projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Sejm września kadencji, druk nr 899), s. 10, zob. Druk nr 899 – Sejm Rzeczypospolitej Polskiej.

³⁰ Test ten w rozumieniu Sądu Najwyższego miałby wskazywać „czy sędziowie i inne organy odpowiedzialne za kształtowanie składów rzeczywistości przestrzegają zasadę podległości Konstytucji RP jako najwyższemu prawu Rzeczypospolitej Polskiej, czy też preferują podległość interesom władzy godzącej w konstytucyjne prawa własnych obywateli pod pretekstem zapobiegania epidemii”, zob. pkt 54 głosowanej uchwały. Tezę powyższą należy uznać za błędną w sytuacji, gdy Konstytucja RP w żaden sposób nie określa składów sądzących, lecz jest to materia ustawowa, która została przyjęta przez władzę ustawodawczą. Takie działanie Sądu Najwyższego wkracza również w kompetencje władzy ustawodawczej, a więc kwestionowania podstaw tworzenia prawa i zasady trójpodziału władzy

wyznaczania składów trzyosobowych, zamiast wskazanych w art. 15 zzs¹ u.COVID, w istocie prowadziłyby do rozpoznania sprawy przez skład sądu sprzeczny z ww. ustawą, a więc skutkowałyby nieważnością postępowania (art. 379 pkt 4 k.p.c.). Skoro przepis art. 379 pkt 4 k.p.c. wskazuje, że skład sądu musi być zgodny z ustawą, zaś kwestionowany w uchwale przepis nadal obowiązuje i nie został wdrożony żaden mechanizm ustrojowy derogujący go z systemu, to tym samym sąd orzekający jest zobowiązany do jego zastosowania, zgodnie z zasadą podległości sędziowskiej Konstytucji i ustawom. W przeciwnym razie sędzia, kierując się wytycznymi niewiążącej go uchwały, dopuściłby się złamania źródła prawa powszechnie obowiązującego (ustawy). Stąd przyjęty w uchwale test sprawdzający jest pewnym rodzajem „pułapki”, który spowoduje to, że sędzia zostanie postawiony przed wyborem, albo zastosowania się do treści ustawy, albo do wychodzącej poza kompetencje ustawowe głosowanej uchwały. Zaznaczyć jednak należy, że praktycznym skutkiem każdego z obu tych wyborów może być zarzut nieważności postępowania. Bowiernie niezastosowanie art. 15 zzs¹ u.Covid ewidentnie stanowi naruszenie ustawy, z drugiej zaś strony jego zastosowanie może skutkować zarzutem kasacyjnym nieważności postępowania, a w takiej sytuacji składy Sądu Najwyższego będą związane treścią uchwały o sygn. III PZP 6/22, której nadano moc zasady prawnej.

Nawet jeśli przyjąć dopuszczalność testu sprawdzającego (testu niezawisłości sędziowskiej), co w niniejszej sprawie jest co najmniej dyskusyjne wobec niezakwestionowania sprzeczności powyższego przepisu u.COVID z Konstytucją, a więc nałożenie takiego obowiązku na sędziów orzekających przy argumentacji wskazanej w uzasadnieniu głosowanej uchwały stanowi działanie *contra legem*, to brak jest podstaw do przyjęcia, aby taki test mógł zostać nałożony w drodze uchwały Sądu Najwyższego, a więc aktu stosowania prawa, nie zaś powszechnie obowiązującego źródła prawa. Konieczność jego stosowania mogłaby zostać wskazana jedynie przez ustawodawcę, jako testu o charakter normatywnym.

Należy również wskazać, że od chwili wydania powyższej uchwały w orzecznictwie sądowym występuje rozbieżność w podejściu do tezy głosowanej uchwały. Część sądów przyjmuje, że konieczne jest wyznaczanie składów trzyosobowych w postępowaniach odwoławczych, jednak nie w oparciu o uchwałę, lecz w oparciu o zarządzenia prezesów lub przewodniczących. Inne z kolei stoją na stanowisku stosowania przepisów u.COVID³¹.

w demokratycznym państwie. Stanowi więc wyjście poza ustawowo przyznany Sądowi Najwyższemu zakres działania.

³¹ Przykładowo można wskazać: M. Kryszkiewicz, Chaos w składach drugoinstancyjnych trwa. Sąd Apelacyjny kwestionuje decyzje Sądu Najwyższego, Dziennik Gazeta Prawa z dnia 6 września 2023 r., Chaos w składach drugoinstancyjnych trwa. Sąd Apelacyjny kwestionuje decyzje Sądu Najwyższego – GazetaPrawna.pl, dostęp: 8 sierpnia 2023 r.

Ponadto można wskazać, że Sąd Apelacyjny w Warszawie skierował w dniu 8 maja 2023 r. do SN zagadnienie prawne w przedmiocie składu sądu II instancji rozpoznającego środek odwoławczy. W uzasadnieniu postanowienia podkreślono, że po wydaniu uchwały pojawiły się fundamentalne rozbieżności w kształtowaniu składów orzeczniczych. W praktyce funkcjonują co najmniej trzy sposoby ustalenia składu sądów odwoławczych. Przy czym każdy z nich jest zgodny z obowiązującymi przepisami. Część składów orzeka jednoosobowo, część rozszerza składy zgodnie z przepisami k.p.c., zaś kolejna część sądów kieruje do prezesa sądu o wydanie zarządzenia o rozszerzenia składów³². Nadto Powyższe wskazuje, że głosowana uchwała przyczynia się do pogłębienia chaosu w orzecznictwie, zamiast prowadzić do jego jednolitości, co jest celem instytucji art. 390 § 1 k.p.c.

Należy również wskazać, że sprzeczne z prawem i stanowiące wykładnię *contra legem* jest przyjęcie przez Sąd Najwyższy stanowiska, że rozpoznanie sprawy przez skład sądu ukształtowany przepisem u.COVID skutkuje nieważnością z art. 379 pkt 4 k.p.c. Treść powyższego przepisu wiąże nieważność postępowania jedynie z kwestią, gdy skład sądu jest sprzeczny z przepisami prawa. O nieprawidłowym (sprzecznym z przepisami prawa) składzie sądu można mówić w każdym przypadku, gdy postępowanie toczyło się przed sądem orzekającym w składzie innym niż przewidziany dla konkretnego rodzaju sprawy, a więc także wtedy, gdy sprawę rozpoznawaną w składzie jednoosobowym rozpoznało trzech sędziów zawodowych lub sędzia z udziałem dwóch ławników³³. Istotne znaczenie dla ważności postępowania sądowego ma to, aby sąd wydający orzeczenie był zgodny z przepisami procesowymi. Nieważnością postępowania skutkuje każdy skład sądu sprzeczny z przepisami prawa. Nie ma bowiem składów „lepszyc” i „gorszych”, a jedynie zgodne lub niezgodne z przepisami ustawy³⁴. Nie może wchodzić w grę nieważność postępowania, gdy ustawa wprost wskazuje skład sądu, zaś sprawa została w takim składzie, w więc zgodnym z kryteriami ustawowymi rozpoznana. Nadto sędziowie są związani Konstytucją RP i ustawami, a to wyklucza uznanie nieważności z art. 379 pkt 4 k.p.c. skoro to właśnie przepis ustawy art. 15zszs¹ pkt 4 u.COVID taki skład określa. Sądowa wykładnia ustawy w zgodzie z Konstytucją RP nie może stanowić podstawy do kreowania normy kompetencyjnej co do prawidłowości roz-

³² Postanowienie Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 8 maja 2023 r., sygn. I ACa 1336/22, Biuletyn Izby Cywilnej Sądu Najwyższego, Warszawa, lipiec–sierpień 2023 r., s. 68–69.

³³ Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 29 maja 2013 r., sygn. II PK 273/12, Lex nr 1365652; wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 26 lutego 2015 r., sygn. I ACa 716/14, Lex nr 1746858.

³⁴ O. Piaskowska (red.), Komentarz do art. 379 Kodeksu postępowania cywilnego, Lex/el. 2023; M. Manowska, Apelacja w postępowaniu cywilnym Komentarz i orzecznictwo, Warszawa 2022, s. 256.

strzygnięć ustawodawcy ani nie może służyć pozanormatywnej konkretyzacji norm konstytucyjnych z pominięciem wyłącznej kompetencji ustawodawcy.

Należy podnieść, że Trybunał Konstytucyjny w postanowieniu z dnia 19 października 2022 r., sygn. Ts 73/22, stwierdził, że „nie istnieje konstytucyjne prawo do rozpoznania sprawy (w tym w trybie środka odwoławczego) przez sąd w składzie kolegiальnym, podobnie jak nie ma «lepszyc» (wieloosobowych) i «gorszych» (jednoosobowych) składów sądu”. Podkreślił także, iż „nie istnieje związek między liczbą sędziów wyznaczonych do składu orzekającego a realizacją konstytucyjnego prawa do rozpatrzenia sprawy przez sąd” oraz, że na gruncie polskiego systemu prawa nie obowiązuje bezwzględna zasada kolegiальności orzekania w postępowaniu sądowym jako przejaw zasady niezawisłości sędziowskiej. Trybunał zauważył wreszcie, iż „zasada orzekania w składzie jednoosobowym w dobie pandemii nie ma bezwzględnego charakteru i każdorazowo możliwe podjęcie decyzji o odstąpieniu od rozwiązania ustawowego z uwagi na szczególną zawilść sprawy lub jej precedensowy charakter”³⁵. Sam fakt wydania orzeczenia przez sąd w składzie jednego sędziego nie stanowi naruszenia prawa do rozpoznania sprawy przez niezależny, bezstronny i niezawisły sąd, a na gruncie polskiego systemu prawa nie obowiązuje bezwzględna zasada kolegiальności orzekania w postępowaniu sądowym jako przejaw zasady niezawisłości sędziowskiej³⁶.

Skoro Konstytucja RP nie normuje modelu składów sądów to wywodzenie takiego nakazu w orzecznictwie z powołaniem norm konstytucyjnych stanowi wykładnię o charakterze prawotwórczym oraz z naruszeniem art. 7 Konstytucji RP³⁷. Odstępstwo od zasady kolegiальności składów sądów odwoławczych nie jest równoznaczne z naruszeniem art. 45 ust. 1 Konstytucji RP³⁸. Taka sytuacja w niniejszej sprawie nie zachodzi, bowiem jednoosobowy skład sądu odwoławczego znajduje oparcie na podstawie ustawowej z art. 15 zzs¹ ust. 1 pkt 4 u.COVID.

Udzielenie w uchwale Sądu Najwyższego odpowiedzi na pytanie prawne prowadzi do merytorycznego związania sądu stanowiskiem Sądu Najwyż-

³⁵ Postanowienie Trybunału Konstytucyjnego z dnia 19 października 2022 r., sygn. Ts 73/22, OTK ZU 2022, seria B, poz. 215.

³⁶ Postanowienie Trybunału Konstytucyjnego z dnia 23 kwietnia 2004 r., sygn. Ts 44/03, OTK ZU 2004, seria B, nr 2, poz. 120.

³⁷ Postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 15 marca 2023 r., sygn. I CSK 4340/22, Lex nr 3546357.

³⁸ Postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 15 marca 2023 r., sygn. I CSK 4340/22, Lex nr 3546357; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 29 kwietnia 2022 r., sygn. III CZP 77/22, Lex nr 3361825; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 15 września 2022 r., sygn. I CSK 3229/22, Lex nr 3410351; wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 22 maja 2023 r., sygn. I ACa 73/22, Lex nr 3578672.

szego (art. 390 § 2 k.p.c.)³⁹. Z powyższego wynika, że sąd jest związany tezą uchwały, a nie jej uzasadnieniem.

2. Wykroczenie przez skład siedmiu sędziów Sądu Najwyższego w głosowanej uchwale poza zakres zagadnienia prawnego

Stosownie do stanowiska judykatury Sąd Najwyższy rozpoznając zagadnienie prawne jest związany jego granicami. Nie może wyjść poza jego zakres, gdyż w istocie prowadziłoby to do naruszenia niezawisłości sędziowskiej członków składu orzekającego sądu przedstawiającego zagadnienie prawne⁴⁰. Może on udzielić odpowiedzi tylko w granicach przedstawionemu do rozstrzygnięcia zagadnienia prawnego. Nie może wychodzić poza to zagadnienie ani dokonywać jego reinterpretacji, gdyż prowadziłoby to do naruszenia zasady samodzielnego rozstrzygnięcia sprawy przez sąd właściwy bądź roztrząsania kwestii, które nie budzą wątpliwości sądu drugiej instancji⁴¹. Instytucja pytań prawnych prowadząca do związania sądów niższej instancji w danej sprawie poglądem Sądu Najwyższego, zawartym w podjętej uchwale, jest wyjątkiem od konstytucyjnej zasady podległości sędziów tylko Konstytucji i ustawom (art. 178 ust. 1 Konstytucji RP). Ze względu na tę wyjątkowość, powinna być zatem stosowana w sposób jak najbardziej ścisły, bez żadnych koncesji na rzecz argumentów o nastawieniu celowościowym i utylitarystycznym⁴². Z powyższego wynika, że głosowana uchwała w istocie w ogóle nie zawiera odpowiedzi na przedstawione przez sąd pytające zagadnienie prawne. Wykracza poza zakres sformułowanego pytania odnosząc się do kwestii wskazanych jedynie w uzasadnieniu postanowienia Sądu Najwyższego w sprawie o sygn. III PZP 4/22.

Według Sądu Najwyższego podejmującego uchwałę w niniejszej sprawie kolegialność składu orzekającego, będąca ugruntowaną zasadą w postępowaniach odwoławczych, zapewnia wyższy standard kontroli odwoławczej, pozwala bowiem na kształtowanie się decyzji w drodze dyskursu i ścierania stanowisk, umacnia bezstronność, niezależność i niezawisłość orzekania

³⁹ Postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 30 czerwca 2020 r., sygn. III CZP 6/19, Lex nr 3063018; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 18 stycznia 2019 r., sygn. III CZP 67/18, Lex nr 2609481; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 marca 2002 r., sygn. III PZP 3/02, Lex nr 564031.

⁴⁰ Postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 3 II 1995 r., sygn. I PZP 1/95, Lex nr 11984.

⁴¹ Postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 14 marca 2017 r., sygn. III SZP 1/17, Lex nr 2261733; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 maja 2014 r., sygn. I PZP 1/14, Lex nr 1515452; T. Wiśniewski, (w:) T. Wiśniewski (red.), Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Tom II. Artykuły 367–505(39), WKP 2021, Komentarz do art. 390 k.p.c., teza 4.

⁴² Postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 29 października 2009 r., sygn. III CZP 78/09, Lex nr 551877.

oraz zwiększa legitymację rozstrzygnięcia sądu w odbiorze społecznym, a tym samym jest pożądana z punktu widzenia właściwej ochrony praw stron i uczestników postępowania⁴³. Jednakże takie stanowisko nie oznacza jeszcze, że rozpatrywane odstępstwo od zasady kolegialności jest równoznaczne z naruszeniem (zwłaszcza oczywistym) art. 45 ust. 1 Konstytucji RP. W dotychczasowym orzecznictwie Sądu Najwyższego nie kwestionowano wszak dopuszczalności wprowadzania wyjątków od tego modelu, lecz wskazywano, że powinno to następować w drodze jasnej regulacji prawnej, możliwej do zrekonstruowania bez konieczności prowadzenia daleko idących zabiegów interpretacyjnych w warunkach krzyżujących się racji celowościowych⁴⁴. Tymczasem w glosowanej uchwale Sąd Najwyższy kwestionuje celowość i proporcjonalność takiego rozwiązania. W piśmiennictwie konstytucyjną gwarancję rozpatrzenia sprawy przez sąd „właściwy” rozumie się, w kontekście rodzaju składu orzekającego, jako zakaz ustalania rodzaju składu *ad hoc* i jako nakaz jego ustalania *ex ante*, w sposób abstrakcyjny dla spraw określonego rodzaju i poszczególnych instancji. Należy zauważyć, że omawiana ustawa covidowa spełnia powyższe wymagania konstytucyjne. W pierwszej kolejności podnieść należy, że ustawa zawiera jasną regulację prawną umożliwiającą ustalenie składu sądu orzekającego. Ponadto omawiana regulacja zawiera racjonalne uzasadnienie wprowadzenia do systemu prawnego składów jednoosobowych sądów odwoławczych. Stanowisko Sądu Najwyższego zawarte w omawianej uchwale *de facto* kwestionuje czas obowiązywania ustawy z punktu widzenia celu przyjętej regulacji prawnej.

W przyjętej uchwale Sąd Najwyższy zwraca uwagę na brak uzasadnienia dla obniżenia standardu w zakresie prawa do sądu, rozumianego jako skład kolegialny. Ustawodawca, wprowadzając ocenianie unormowanie i odstępując od zasady kolegialnego rozpoznania spraw cywilnych, wskazywał na potrzebę ochrony zdrowia wobec potencjalnego zagrożenia zakażeniem jakie niesie wspólne rozstrzygnięcia spraw przez kolegialny skład orzekający. W tym celu wprowadzono stan zagrożenia epidemicznego oraz stan epidemii. Podstawowym celem tych stanów jest walka z rozprzestrzenieniem się groźnych czynników chorobotwórczych. Tymczasem zdaniem Sądu, już w chwili uchwalania ustawy nowelizującej oraz w czasie jej wejścia w życie sytuacja pandemiczna była stabilna. Liczba osób zakażonych osób utrzymywała się na tyle niskim poziomie, że znoszono praktyczne wszystkie ograniczenia pandemiczne. Dostępne były już szczepienia przeciwko Covid-19, któ-

⁴³ Uchwała Sądu Najwyższego z dnia 1 lipca 2021 r., sygn. III CZP 36/20, Lex nr 3207871; uchwała Sądu Najwyższego z dnia 7 grudnia 2021 r., sygn. III CZP 87/20, Lex nr 3266284; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 15 grudnia 2021 r., sygn. III CZP 91/20, Lex nr 3273406.

⁴⁴ Uchwała Sądu Najwyższego z dnia 1 lipca 2021 r., sygn. III CZP 36/20, Lex nr 3207871; uchwała Sądu Najwyższego z dnia 7 grudnia 2021 r., sygn. III CZP 87/20, Lex nr 3266284.

re miały przecież w założeniu hamować rozprzestrzeniania się wirusa. Z tych okoliczności Sąd Najwyższy wysnuwa wniosek, że wprowadzone odstępstwo od składów kolegialnych nie było uzasadnione a tym samym nie spełniało testu z art. 31 ust. 3 Konstytucji.

W pierwszej kolejności należy zwrócić uwagę, iż Sąd Najwyższy wskazując na brak zagrożenia epidemiologicznego nie przywołuje żadnych badań naukowych, a wszelkie wnioski w tym obszarze opiera na własnej obserwacji. Należy jednak podkreślić, że pandemia to nie tylko okres bezpośrednio zagrożenia dla zdrowia i życia człowieka, ale również okres, w którym zagrożone są istotne interesy majątkowe obywateli, w tym szczególności, przedsiębiorców. Sprawne działanie wymiaru sprawiedliwości ma więc jeszcze większe znaczenie niż w czasach, w których nie występują żadne nadzwyczajne wydarzenia lub stany. Jest więc całkowicie zrozumiałe, że mając na względzie interesy stron, a zwłaszcza przedsiębiorców jako podmiotów bardzo istotnie dotkniętych skutkami pandemii ustawodawca zdecydował się na wprowadzenie składów jednoosobowych również w okresie „po pandemicznym”. Niewątpliwie, w okresie pandemii oraz w okresie niezbędnym do usunięcia gospodarczych skutków pandemii obowiązkiem państwa jest wdrażanie różnego rodzaju rozwiązań, które będą wspierały przedsiębiorców i pozwolą na uniknięcie masowych niewypłacalności oraz zapewnienie utrzymania miejsc pracy. W zakresie rozstrzygania sporów w tym gospodarczych) takie rozwiązanie powinny pozwalać na usprawnienie i przyspieszenie postępowania sądowego⁴⁵. Znamiennym jest, że obecny na rozprawie przed Sądem Najwyższym o sygn. III PZP 6/22 jeden z uczestników sprawy nie miał zastrzeżeń do jednoosobowego składu sądu rozpoznającego sprawę w drugiej instancji⁴⁶. Z punktu widzenia interesów stron postępowania, w szczególności przedsiębiorców, najistotniejsze jest uzyskanie szybkiego rozstrzygnięcia sądowego, zaś taki skład sądu umożliwia realizację tego celu w wyższym stopniu niż skład kolegialny. Sąd Najwyższy w swoim rozstrzygnięciu zupełnie pominął tę kwestię i skupił się jedynie na „rzekomych standardach konstytucyjnych” co do składu sądowego.

W treści uzasadnienia uchwały o sygn. III PZP 6/22 podniesiono, że skład kolegialny zapewnia z założenia wyższy standard orzeczniczy, a tym samym realizuje na wyższym poziomie prawo do sądu w aspekcie prawa do rzetelnego postępowania i prawidłowego z punktu widzenia rozstrzygnięcia merytorycznego⁴⁷. Zdaniem Sądu Najwyższego konsekwencją zmiany standardu kolegialności składu poprzez chociażby jej czasowe zniesienie stanowi inge-

⁴⁵ Wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie, sygn. lipca AGa 1415/22.

⁴⁶ M. Domański, Sądy jednoosobowe naruszają prawo do sprawiedliwego postępowania, Rzeczpospolita z dnia 26 kwietnia 2023 r., Sądy jednoosobowe naruszają prawo do sprawiedliwego postępowania – wyrok Sądu Najwyższego – rp.pl (dostęp: 17 października 2023 r.).

⁴⁷ Uzasadnienie uchwały o sygn. III PZP 6/22, pkt 7, s. 12.

rencję w konstytucyjny standard prawa do sądu⁴⁸. Należy jednak zauważyć, iż Konstytucja RP w art. 31 dopuszcza ograniczenia w zakresie korzystania z konstytucyjnych wolności i praw z tym, że stawia wymóg aby ograniczenia te ustanawiane były w ustawie i tylko wtedy, gdy są konieczne w demokratycznym państwie dla jego bezpieczeństwa lub porządku publicznego, bądź dla ochrony środowiska, zdrowia i moralności publicznej, albo wolności i praw innych osób. Ograniczenia te nie mogą naruszać istoty wolności i praw. Ustawodawca wprowadzając ustawę covidową kierował się przesłankami występującymi w art. 31 Konstytucji RP. W przepisie tym – obok pojęcia bezpieczeństwa państwa – występuje pojęcie porządku publicznego. Jest to bez wątpienia klauzula generalna, której sens znaczeniowy nie może być ustalony bez odwoływania się do pewnych norm, reguł lub ocen pozaprawnych. Dowodzi tego chociażby orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego, w którym stwierdza się, że: „Przesłanka ochrony porządku publicznego, mimo jej dalece niedookreślonego treściowo charakteru, mieści w sobie niewątpliwie postulat takiego ukształtowania stanu faktycznego wewnątrz państwa, który umożliwi normalne współzycie jednostek w organizacji państwowej. Dokonując ograniczenia konkretnego prawa lub wolności, ustawodawca kieruje się w tym przypadku troską o należyte, harmonijne współzycie członków społeczeństwa, co obejmuje zarówno ochronę interesów poszczególnych osób, jak i określonych dóbr społecznych, w tym i mienia publicznego”⁴⁹. Z powyższego wynika, że interpretując pojęcie „porządku publicznego” Trybunał odwołał się do określonych norm i ocen pozaprawnych, a konkretnie – do pewnych norm i ocen filozoficzno-społecznych, mających mocne zabarwienie moralne i religijne. Słusznie się więc stwierdza, że powołanie się w powyższych orzeczeniach przez TK na takie wartości, wyrażające sens znaczeniowy terminu „porządek publiczny”, jak: „normalne współzycie jednostek w organizacji państwowej”, „harmonijne współzycie członków społeczeństwa”, obejmujące przy tym „zarówno ochronę interesów poszczególnych osób, jak i określonych dóbr społecznych”, stanowi w istocie przejaw pośredniego odwołania się do pojęcia dobra wspólnego, występującego na gruncie art. 1 Konstytucji RP⁵⁰. W takim ujęciu pojęcie „porządku publicznego” jest bez wątpienia pojęciem niezwykle pojemnym, w ramach którego mogą się zresztą mieścić (zawierać) również inne z wartości wymienionych w art. 31 ust. 3 Konstytucji RP. Jej elementem jest również zapewnienie

⁴⁸ Uzasadnienie uchwały o sygn. III PZP 6/22, pkt 21, s. 22.

⁴⁹ Wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 12 stycznia 1999 r., sygn. P 2/98, OTK 1999, nr 1, poz. 2; wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 7 lutego 2001 r., sygn. K 27/00, OTK 2001, nr 2, poz. 29; wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 8 października 2007 r., sygn. K 20/07, OTK-A 2007, nr 9, poz. 102.

⁵⁰ A. Szafrański, *Przedsiębiorca publiczny wobec wolności gospodarczej*, Warszawa 2008, s. 127.

obywatelowi szybkiego wymiaru sprawiedliwości. Stan pandemii wywołał załogłości w rozpoznawaniu spraw w sądach, zaś wyznaczenie ustawowe składów jednoosobowych miało się przyczynić do szybkiego rozstrzygnięcia spraw i do takiego działania niewątpliwie się przyczyniło. Nawet zatem przyjmując za Sądem Najwyższym, iż składy jednoosobowe ograniczają konstytucyjne prawo do sądu, to jednak ograniczenie to ma swoje uzasadnienie konstytucyjne w art. 31 Konstytucji RP, zaś szybkość rozpoznania sprawy jest elementem prawa do sądu z art. 45 ust. 1 Konstytucji RP. Powyższe znajduje również uzasadnienie w judykaturze sądowej wskazującej, że konieczną gwarancją materialną prawa do rozstrzygnięcia sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki są odpowiednie warunki organizacyjne umożliwiające sądom „terminową” realizację ich zadań, w tym obsadę kadrową⁵¹. Ten aspekt nie został w ogóle wzięty pod rozwagę przez Sąd Najwyższy w niniejszej sprawie.

3. Wątpliwości co do nadania głosowanej uchwały mocy zasady prawnej

Kolejną kwestią jaką należy podnieść w odniesieniu do powyższej uchwały stanowi nadanie jej rygoru zasady prawnej. Podstawowym zadaniem Sądu Najwyższego jest sprawowanie wymiaru sprawiedliwości poprzez zapewnienie jednolitości orzecznictwa⁵². Nie ulega wątpliwości, że instytucja zasady prawnej służy temu celowi. Uchwały składu 7 sędziów nie stają się z mocy prawa zasadami prawnymi. Jednak skład orzekający może postanowić o nadaniu uchwały mocy zasady prawnej (art. 87 § 1 *in fine* u.SN). Podstawową konsekwencją zasady prawnej, jest to, że wiąże ona tylko wszystkie składy Sądu Najwyższego. Uchwały o mocy zasady prawnej nie są wiążące dla innych sądów powszechnych, poza składami w sprawie, w której skierowano zagadnienie prawne w trybie art. 390 k.p.c. (zgodnie z art. 386 § 6 k.p.c.)⁵³. Formalny brak związania sądów uchwałami o mocy zasady prawnej nie oznacza, że nie mają one realnego wpływu na judykaturę. Uchwały te zawierają bowiem zawsze określoną wykładnię danej normy prawnej popartą szeroką argumentacją i autorytetem Sądu Najwyższego. Niezastosowanie się do takiej uchwały w praktyce wymaga zatem od sądu

⁵¹ Postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 5 września 2023 r., sygn. I NSP 122/23, Lex nr 3601437; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 5 września 2023 r., sygn. I NSP 148/23, Lex nr 3601460.

⁵² Art. 1 pkt 1 a) ustawy z dnia 8 grudnia 2018 r. o Sądzie Najwyższym, dalej u.SN, jedn. tekst: Dz. U. z 2023 r., poz. 1093.

⁵³ Postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 25 czerwca 2020 r., sygn. I KZP 1/20, Lex nr 3020690; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 września 2021 r., sygn. III CZP 108/20, Lex nr 3225666; wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 20 września 2021 r., sygn. I ACa 531/21, Lex nr 3361815.

przedstawienia pogłębionej kontrargumentacji, która może się okazać niewystarczająca w razie kontroli kasacyjnej (zażaleniowej) danego rozstrzygnięcia. Nie jest przy tym wykluczone, iż wydanie orzeczenia sprzecznego z uchwałą Sądu Najwyższego, zwłaszcza mającej moc zasady prawnej, może uzasadniać skargę o stwierdzenia niezgodności z prawem⁵⁴. Wobec powyższego należy wskazać, że za uznaniem uchwały Sądu Najwyższego przemawiać musi nie tylko rzetelna i szeroka argumentacja mająca przekonać do jej stosowania, lecz również autorytet Sądu Najwyższego.

Nie bez znaczenia jest fakt, że uchwała nie została podjęta jednomyślnie, zgłoszono bowiem do niej trzy zdania odrębne. Co prawda i autorzy podzielili słuszność przyjętego przez Sąd rozstrzygnięcia, które *de facto* prowadzi do wyeliminowania przepisu rangi ustawowej, niemniej jednak wskazano na inny środek osiągnięcia tego celu tj. skierowanie pytania prawnego do Trybunału Konstytucyjnego. Tym samym potwierdzono, że brak jest podstaw prawnych podjęcia przez Sąd Najwyższy powyższej uchwały, która w rzeczywistości dokonała oceny konstytucyjności przepisu. Nadto dokonana przez Sąd Najwyższy wykładnia ma charakter prawotwórczy poprzez uznanie, że rozpoznanie sprawy przez jednoosobowy skład sądu odwoławczego stanowi nieważność postępowania z art. 379 pkt 4 k.p.c., co biorąc pod uwagę literalne brzmienie powyższego przepisu stanowi działanie *contra legem*, skutkujące w rzeczywistości eliminacją przepisu ustawy covidowej z porządku prawnego. Nadto skoro instytucja zagadnienia prawnego z art. 390 § 1 k.p.c. jest wyjątkiem od konstytucyjnej zasady podległości sądów tylko Konstytucji RP i ustawom (art. 178 ust. 1 Konstytucji RP), co wskazano powyżej, to nadanie podjętej uchwale mocy zasady prawnej w sytuacji gdy obecnie jest już ona źródłem rozbieżnych interpretacji stanowi nadmierną ingerencję w sferę orzeczniczą sądów powszechnych. Podkreślić należy, że kwestia nadawania uchwałom składu siedmiu sędziów mocy zasady prawnej w zakresie zgodności m.in. art. 178 ust. 1 Konstytucji RP została przedstawiona do rozstrzygnięcia Trybunałowi Konstytucyjnemu⁵⁵.

Dodać przy tym należy, że w opozycji do stanowiska Sądu Najwyższego stanął ustawodawca, który w art. 367¹ k.p.c. wprowadził jako zasadę skład jednoosobowy sądu odwoławczego⁵⁶. Nadto przepis art. 15zsz¹ został uchylony, jednak jego derogację ustalono w terminie 6 miesięcy od daty opubli-

⁵⁴ Wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 5 października 2021 r., sygn. III AUa 613/21, Lex nr 3269043; wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 17 października 2017 r., sygn. III AUa 234/17, Lex nr 2418111; A. N i e ć, B. S z y p r o w s k i, *Udział Prokuratora...*, s. 8.

⁵⁵ Postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 maja 2023 r., sygn. II CNPP 8/22.

⁵⁶ Art. 1 pkt 16 ustawy z dnia 7 lipca 2023 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego, ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych, ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw, Dz. U. z 2023 r., poz. 1860.

kowania ustawy nowelizującej⁵⁷. Należy więc uznać, że w obecnym stanie prawnym może zająć dualizm wyznaczania składów. Jeżeli rodzaj sprawy nie będzie się mieścił w zakresie wyłączeń wskazanych w art. 367¹ k.p.c. skład jednoosobowy będzie powoływany na bazie ww. przepisu. Nadto do czasu wejścia w życie uchylenia art. 15 zzs¹ skład jednoosobowy do rozpoznania sprawy podlegającej wyłączeniu z art. 367¹ k.p.c. będzie mógł być wyznaczony w oparciu o właściwy przepis ustawy covidowej.

W ostatnim czasie zakwestionowano możliwość nadawania uchwałąm składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego mocy zasady prawnej⁵⁸. Podnoszono, że Sąd Najwyższy w ramach nadzoru judykacyjnego wyznacza ogólne kierunki orzecznictwa, wiążące składy Sądu Najwyższego. O ile ma to aksjologiczne uzasadnienie w zakresie uchwał podejmowanych przez Sąd Najwyższy w trybie art. 87 § 1 zd. pierwsze u.SN, to wątpliwości co do zgodności z Konstytucją RP budzi tryb z art. 87 § 1 *in fine* u.SN. Argumentowano, iż w takiej sytuacji skład winien kierować się zasadą jednomyślności. W sytuacji jej braku, jak w głosowanej uchwale, dochodzi do sytuacji, iż moc zasady prawnej została nadana w istocie przez czterech sędziów. To zaś może stanowić nieproporcjonalną ingerencję w zasadę niezawisłości sędziowskiej. Powstaje bowiem wątpliwość czy tak podjęta uchwała jest reprezentatywna dla poglądów organu konstytucyjnego jakim jest Sąd Najwyższy. Biorąc pod uwagę powyższe *de lege ferenda* należałoby postulować dokonanie takiej zmiany regulacji prawnych, aby w powyższym wypadku składom siedmiu sędziów Sądu Najwyższego nie przysługiwało uprawnienie do nadawania uchwałąm mocy zasady prawnej.

Należy podnieść, że wobec argumentacji przedstawionej powyżej podjęcie przez Sąd Najwyższy głosowanej uchwały z pewnością nie przyczyni się do budowania autorytetu Sądu Najwyższego, który jest podstawą do ewentualnego stosowania uchwały przez sądy powszechne, a co za tym idzie nie sprzyja jednolitości orzecznictwa.

⁵⁷ Art. 28 pkt 2 ustawy z dnia 7 lipca 2023 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego, ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych, ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw, Dz. U. z 2023 r., poz. 1860. Stosownie do art. 40 ust. 4 ww. ustawy przepis art. 28 pkt 2 wchodzi w życie 6 miesięcy od daty ogłoszenia, tj. 18 marca 2024 r.

⁵⁸ Uchwałą Krajowej Rady Sądownictwa nr 727/2023 z dnia 29 sierpnia 2023 r. wystąpiono do Trybunału Konstytucyjnego o zbadanie zgodności z Konstytucją art. 87 § 1 zdanie drugie u.SN., zob. Wnioski do TK (krs.pl)

Gloss to the resolution of the Supreme Court of April 26, 2023, ref. III PZP 6/22

Abstract

The authors present a position critical of the thesis indicated in the resolution of the Supreme Court of March 26, 2021, ref. III PZP 6/22. They point out that the challenge to the regulation of Article 15zszs¹ of the Covidium Law in the resolution actually constitutes an examination of the constitutionality of the provision, which is the prerogative of the Constitutional Court. In addition, the Authors point out that in adopting the resolution, the Supreme Court made a jurisprudential interpretation, which, constituting a contra legem action, led the Supreme Court to an unjustified view of the invalidity of the proceedings conducted by the single-member panel of the appellate court. According to the Authors, one should also be critical of giving the resolution the force of legal principle in view of the fact that a significant part of the panel of judges filed dissenting opinions.

Key words

Supreme Court, composition of the court, COVID-19, court established by law, invalidity of proceedings, covid law.